

Granskning av Högskolan Kristianstads ansökan om tillstånd att utfärda doktorsexamen inom området pedagogiskt arbete

Uppdraget

Högskolan Kristianstad har den 7 mars 2019 ansökt hos Universitetskanslersämbetet (UKÄ) om tillstånd att utfärda doktorsexamen inom området pedagogiskt arbete. Vi, professor Daniel Sundberg, Linnéuniversitetet, professor Åsa Wedin, Högskolan Dalarna, arbetslivsföreträdare Maria Brännström, verksamhetsledare VIS och doktorand Joel Jansson, Uppsala universitet, har fått i uppdrag av UKÄ att granska ansökan.

Bedömning

Vår bedömning har gjorts utifrån de krav som ställs i högskolelagen och högskoleförordningen samt utifrån de krav som finns sammanställda i *Vägledning för ansökan om tillstånd att utfärda examen*. Uppdraget ligger inom ramen för det nationella systemet för kvalitetssäkring av högre utbildning (*Nationellt system för kvalitetssäkring av högre utbildning. Redovisning av ett regeringsuppdrag, Rapport 2016:15*). Underlag för bedömningen har varit Högskolan Kristianstads ansökan om examenstillstånd samt intervjuer som genomfördes den 24 september 2019. Vid detta tillfälle genomfördes gruppvisa samtal med högskolans ledning, fakultets- och utbildningsledning, doktorander samt lärare. Vår bedömning redovisas i bilaga 1. Bedömningen sammanfattas i ett samlat omdöme med motivering.

Bedömargruppens preliminära yttrande har skickats till lärosätet på delning, för att påpeka eventuella sakfel. Delningstiden var tre veckor. Det svar som lärosätet inkom med framgår av bilaga 2. Vi har tagit del av lärosätets svar, och svaret föranledde inga ändringar i yttrandet.

De sakkunnigas rekommendation

Statlig huvudman:

Vi föreslår att UKÄ beslutar att ge Högskolan Kristianstad tillstånd att utfärda doktorsexamen inom området pedagogiskt arbete.

De sakkunniga

Maria Brännström

Joel Jansson

Daniel Sundberg

Åsa Wedin

Bilaga 1

De sakkunnigas motiveringar

Lärosäte Högskolan Kristianstad	Examenstillstånd Pedagogiskt arbete - doktorsexamen	ID-nr A-2019-03-4698
<p>Bedömningsområde: Förutsättningar</p> <p>Område</p> <p>Omdöme: Tillfredsställande</p> <p>Motivering: <i>Angiven examen är reglerad och ryms inom examensordningen. Områdets omfattning och avgränsning är rimlig och ändamålsenlig.</i></p> <p>Högskolan Kristianstad har sökt tillstånd att utfärda examen på forskarnivå inom området pedagogiskt arbete. I ansökan beskrivs pedagogiskt arbete vara ett flervetenskapligt område som ska möjliggöra flera olika forskningsperspektiv på pedagogiska institutionella praktiker, det vill säga statligt reglerade utbildningsformer från förskola till högre utbildning. I ansökan definieras området pedagogiskt arbete som riktat mot pedagogiskt yrkesverksammas praktik, samt mot lärarutbildning och frågor om undervisning och lärande i olika utbildningssammanhang. Området är rimligt och ändamålsenligt avgränsat.</p> <p><i>Området relaterar till lärosätets utbildningar på ett övertygande och rimligt sätt. Området utgör en trovärdig vetenskaplig helhet, där delarna stödjer helheten och varandra. Forskningen inom området är av sådan kvalitet och omfattning att forskarutbildning kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå.</i></p> <p>I ansökan beskrivs området primärt i förhållande till lärarutbildningen. Ansökan behandlar i begränsad omfattning hur pedagogiskt arbete som forsknings- och kunskapsområde är relaterat till ingående ämnen som till exempel utbildningsvetenskap som är huvudområde på avancerad nivå. Lärosätet har sedan 2007 examenstillstånd för masterutbildning inom huvudområdet utbildningsvetenskap. Inte heller beskrivs närmare förhållandet mellan pedagogiskt arbete och ämnet pedagogik som är huvudområde på grundnivå vid Högskolan, eller mellan pedagogiskt arbete och didaktik/ämnesdidaktik i lärarutbildningen. Detta gör att den samlade ämnesmiljön för forskarutbildningen framstår något opreciserad i sin beskrivning. Bedömargruppen rekommenderar lärosätet att i den allmänna studieplanen tydliggöra hur pedagogiskt arbete avgränsas i förhållande till huvudområdena på grundnivå respektive avancerad nivå. Bedömargruppen noterar också att ansökan inte direkt hanterar frågan om den innehållsliga progressionen och fördjupningen från avancerad nivå till forskarnivå.</p> <p>Den samlade vetenskapliga och innehållsliga kunskaps- och forskningsbasen för området och forskarutbildningsämnet beskrivs företrädesvis organisatoriskt, snarare än ämnesmässigt. Förteckningen över pågående forskningsprojekt och forskares publikationslistor ger dock en bild, om än något fragmentarisk, av olika praktiska frågor av allmänpedagogisk och ämnesdidaktisk karaktär. Den pågående forskningen inom området vid lärosätet har annars en tillräcklig omfattning för att kunna fungera som forskarutbildningens kunskapsbas och rymmer inslag av den nationella och till viss del internationella forskningsfronten. Intervjuerna gav också svar på hur forskningen inom de olika miljöerna kommer att bidra till den gemensamma kunskapsbasen. Den planerade</p>		

seminarieverksamheten kommer att innehålla såväl gemensamma som inriktningsspecifika aktiviteter. Ytterligare inriktningar med forskarskolor så som det planeras kan bidra till en breddning, även om det inte nödvändigtvis innebär en fördjupning inom forskarutbildningsämnet.

Medan ansökan som nämnts har vissa brister avseende beskrivningarna av ett sammanhållet och vetenskapligt motiverat område för den planerade forskarutbildningen, så gav intervjuerna en mer nyanserad och övertygande bild av den planerade forskarutbildningens innehållsliga inriktning. Här framträdde en gemensam syn från de olika grupperna på utbildningens inriktning och hur den praktisknära forskningens metodologi möjliggör olika tvärvetenskapliga frågeställningar över olika ämnesdidaktiska och pedagogiska perspektiv. I intervjuerna framgick också hur området relaterar till lärosätets utbildningar på ett rimligt sätt, samtidigt som ansvariga också utvecklade hur huvudområdet för masterutbildningen kommer att ses över framgent för att åstadkomma en tydligare innehållslig progression såväl teoretiskt som metodologiskt. Sammantaget finner bedömargruppen att högskolans argumentation för området för examenstillstånd är tillfredsställande.

I ett rikstäckande perspektiv finns ett allmänt intresse av att examen får utfärdas.

Av ansökan framgår att lärosätet har god samverkan med regionens utbildningsverksamhet inte minst genom sin strategi att stärka banden med det omgivande samhället och professionen. Vidare framhålls lokala och strategiska behov av praktisknära forskning för verksamhetsutveckling hos de olika samverkansparterna. Bedömargruppen noterar att ansökan i begränsad utsträckning lägger vikt vid de innehållsliga forskningstillskotten nationellt och internationellt, men att intervjuerna likväl gav belägg för att forskarutbildningens inrättande är ändamålsenligt.

Bedömningsområde: Förutsättningar

Personal

Omdöme: Tillfredsställande

Motivering: *Antalet handledare och lärare och deras sammantagna kompetens (vetenskapliga och pedagogiska) är adekvat och står i proportion till utbildningens volym, innehåll och genomförande på kort och lång sikt.*

I ansökan anges att forskarutbildningen planeras omfatta 12 till 15 doktorander, totalt under den första fyraårsperioden. De handledaresurser som lärosätet redogör för omfattar 17 lektorer som genomgått forskarhandledarutbildning. Ytterligare fyra går vid ansökningstillfället våren 2019 handledarutbildning. I ansökan uppges sju professorer inom ämnesområdet vara anställda inom fakulteten för lärarutbildning och ytterligare fyra biträdande professorer (docenter) var anställda inom området vid ansökningstillfället. Därutöver anges också en professor och två docenter som potentiella handledare i närliggande ämnen. Lärosätet har vidtagit åtgärder för att säkra handledarkapaciteten genom docentprogram för lektorer. Forskare och lärare inom ämnesområdet beskrivs i ansökan ha relativt goda möjligheter till forskning och utveckling i sina tjänster. Sammantaget finns det alltså 10 till 15 potentiella huvudhandledare, även efter kommande pensionsavgångar. I ansökan anges också att rekryteringar av professorer till ämnesområdet pågår. Rent numerärt framstår den totala handledarkapaciteten som tillräcklig, även om det långsiktiga säkerställandet av kompetensförsörjning inom området och forskarutbildningsämnet föranleder vissa frågetecken med tanke på arbetsmarknaden och generationsskiften inom området.

En genomgång av de redovisade handledarnas publikationslistor och andra meriter indikerar att det finns en vetenskaplig och pedagogisk kompetens bland medarbetarna samtidigt som ett antal av dem endast perifert publicerat sig inom området pedagogiskt arbete. Endast ett fåtal verkar ha handlett doktorander till doktorsexamen inom det pedagogiska kunskapsområdet. Likaså är det endast ett mindre antal handledare som i sin meritförteckning anger deltagande i det nationella kvalitetssäkringsarbetet inom området som till exempel opponentskap, betygsnämnd vid disputationer, sakkunnig i tidskrifter, tjänstetillsättningar, konferenser med mera. Bedömargruppen har för övrigt noterat att kunskaps- och forskningsbasen för området och forskarutbildningsämnet i ansökan snarare beskrivs organisatoriskt än ämnesmässigt. Det blir på så sätt inte tydligt vilka kompetensområden som handledarna huvudsakligen bidrar till. Detta anser bedömargruppen kan vara acceptabelt i ett initialt skede, men rekommenderar att en mer innehållslig avgränsning och bestämning av de samlade centrala kompetensområdena snart utvecklas.

I organisationen för den planerade forskarutbildningen ingår ett handledarkollegium som ska tillförsäkra en kontinuitet och ett forum för handledningsfrågor. Handledarkollegiet kommer också att vara viktigt för forskarutbildningsämnets konsolidering. Det framgår dock inte i underlagen vilken formell roll som kollegiet har för att säkerställa att tillräcklig kvalitet uppnås i kurser, handledning, undervisning, examination med mera.

Bland de tilltänkta handledarna finns förvisso ett samarbete med andra lärosäten inom ramen för nationella forskarskolor, vilket kan fungera som kvalitetssäkring. Det är emellertid oklart för bedömargruppen hur detta samarbete skulle kunna påverkas om lärosätet startar en egen forskarutbildning. Exempelvis kan frågan ställas om huruvida den handledarutbildning som etablerats i samarbete med Lunds universitet skulle komma att fortsätta.

Intervjuerna gav emellertid en förstärkt bild av väletablerade nätverk mellan samverkande miljöer internt och nationellt för att tillförsäkra en god kvalitet hos den tilltänkta utbildningen.

Även om bedömargruppen ser att det finns en viss osäkerhet kring förutsättningarna för att långsiktigt säkerställa erforderlig kompetent personal, vilket är ett nationellt problem, så ger underlagen en tillräckligt trovärdig bild av att lärosätet avsätter resurser och arbetar strategiskt för att åstadkomma sådana förutsättningar. Både genom att i via olika satsningar bygga upp kompetensen inifrån och genom att ekonomiskt prioritera områdets utveckling.

Bedömningsområde: Förutsättningar**Forskarutbildningsmiljö****Omdöme:** Tillfredsställande**Motivering:** *Forskningen vid lärosätet har en sådan kvalitet och omfattning att utbildning på forskarnivå inom området kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå och med goda utbildningsmässiga förutsättningar i övrigt.*

I ansökan anger lärosätet huvudsakligen fyra forum för forskarutbildningsmiljön i pedagogiskt arbete: dels forskningsseminariet i pedagogiskt arbete och dels forskningsmiljöerna *Barndom, lärande och utbildning* (BALU), *Learning in Science and Mathematics* (LISMA) och *Forskning Relationell Pedagogik* (FORP). Det är framförallt forskningsmiljöerna som är tänkta att utgöra primära forum för doktoranderna, medan seminariet samlar de olika inriktningarna och konsoliderar forskarutbildningsämnet. Forskningen inom dessa miljöer har en bredd och omfattning som

sammantaget kan ge förutsättningar för en forskarutbildningsmiljö av tillräckligt hög kvalitet. Därtill finns forskningsplattformen *Lärande i samverkan*. Denna forskningsplattform har ett nära samarbete med utbildnings- och skolhuvudmän i regionen och initierar olika utvecklingsprojekt där forskare och pedagogiskt yrkesverksamma samarbetar. Forskningsplattformen har också ett seminarium där texter från doktorander ventileras, granskas och diskuteras och flera forskare från de olika forskningsmiljöerna ingår också i denna.

Den fysiska miljön framstår som gynnsam vad gäller doktoranders möjligheter till nära kontakt med handledare och seniora forskare, liksom till samverkan över ämnesgränser. Likaså finns förutsättningar för att ytterligare förstärka antalet deltagare så också studerande på avancerad nivå inkluderas i seminarieverksamhet och kurser.

Relevant samverkan sker både nationellt och internationellt.

Det framgår inte tydligt i underlagen vilka nationella och internationella forskningsnätverk som är knutna till området pedagogiskt arbete. Doktorander uppmanas att delta i minst en nationell och en internationell forskningskonferens, vilket måste anses som mycket begränsat i omfattning och detta konferensdeltagande är heller inte specificerat till forskningsområdet pedagogiskt arbete. Den lokala organisationen förefaller som nämnts vara väl strukturerad, men de nationella och internationella nätverken framträder inte lika klart i underlagen. Bedömargruppen ser vissa risker i att en alltför lokal prägel med fokus på samverkan medför svårigheter att erhålla externa forskningsmedel från nationella och internationella forskningsfinansiärer. Rekrytering av framtida doktorander planeras i någon utsträckning bygga på så kallade kommundoktorander som har finansiering från annan huvudman än högskolan. Även i den planerade kursgivningen framhålls samverkansaspekten genom den obligatoriska kursen i forskningskommunikation om 7,5 högskolepoäng där presentation och spridning av färdiga resultat betonas, snarare än själva processen att skriva en vetenskaplig artikel. Intervjuerna med handledare och lärare gav emellertid en nyanserad bild av hur också nationella och internationella aktiviteter kommer att stärka utbildningens vetenskapliga kvaliteter.

Vid intervjuerna gavs exempel från de olika forskningsmiljöerna på nätverk och pågående samarbeten, vilket förstärkte intrycket av en dynamisk kunskapsmiljö, internt såväl som externt nationellt och internationellt. Bland annat informerades om att doktoranderna bereds möjlighet att vid konferenser knyta både nationella och internationella kontakter, även om som nämnts ovan de konferenser som avkrävs doktoranderna i utbildningen är något få i antal, samt att den vetenskapliga publiceringen bidrar med en internationell och nationell kommunikation. Därtill gavs exempel på hur samarbeten på bland annat handlednings- och kursområdet kommer att ske med andra lärosäten i landet, däribland Lunds universitet. Vidare lyftes också deltagandet vid nationella forskarskolor fram som en viktig samverkansyta.

Bedömningsområde: Förutsättningar**Resurser**

Omdöme: Tillfredsställande

Motivering: *Det finns tillgång till en stabil och ändamålsenlig infrastruktur.*

Lärosätet redovisar ett internt utvecklingsarbete som pågått under de senaste åren för att säkerställa en hållbar infrastruktur och ekonomi för en forskarutbildning. Sedan den senaste omorganisationen

2018 finns det fyra fakulteter vid lärosätet varav *Fakulteten för lärarutbildning* är en. Det är också denna som kommer att ha huvudansvaret för den planerade forskarutbildningen. Lärosätets bibliotek ställer resurser till förfogande som är betydelsefulla för en forskarutbildning, såsom handledning och stöd till forskarstuderande och forskare när det gäller informationssökning. Vid erhållande av forskarutbildningsrättigheter i pedagogiskt arbete planeras en utökning av bibliotekspersonal och befintligt utbud med fokus på det aktuella området. Det finns vidare ett läranderesurscentrum som vid erhållande av forskarutbildningsrättigheter kommer att utökas med en studierektorstjänst (40 procent) samt administrativt stöd (20 procent). Lärverkstäder kommer att bistå doktorander och IT- och mediepedagogiskt stöd vid lärosätet kommer att involveras i vissa av forskarutbildningskurserna. Dessutom finns ett forskningsstöd bestående av forskningsrådgivning, innovationsrådgivning och samverkansstöd. Det är bedömargruppens uppfattning att den befintliga infrastrukturen vid lärosätet tillhandahåller goda förutsättningar för att bedriva utbildning på forskarnivå av hög kvalitet.

De ekonomiska resurser som krävs för att bedriva forskarutbildning finns på plats.

Redogörelserna i ansökan indikerar en ekonomisk medvetenhet kring kostnader och de ekonomiska förutsättningarna framstår som rimligt säkrade för uppstartsskedet fram till år 2024. Även den infrastruktur som kommer att stå till forskarutbildningens förfogande framstår som rimlig och genomtänkt. Exempelvis har doktorander redan idag arbetsplatser vid fakulteten och de deltar i ett doktorandkollegium. Vid erhållande av forskarutbildningsrättigheter kommer varje doktorand att ha ett eget arbetsrum, förutom de som studerar på 50 procent vilka kan komma att dela rum. Betydelsen av doktorandernas närvaro på arbetsplatsen framhålls i ansökan.

De tillgängliga resurserna utnyttjas effektivt för att hålla en hög kvalitet i verksamheten.

I ansökan beskrivs överlag ett systematiskt kvalitetsarbete inom fakultetens verksamhetsområde. Framställningen i ansökan föranleder dock vissa frågor kring delegering och ansvarsförhållanden mellan fakultetsnämnden och den operativa nivån i ledningen av den planerade forskarutbildningen. Bedömargruppens uppfattning är att studierektorsfunktionen kan behöva kompletteras med ett beredande organ kopplat till fakultetsnämndens arbete. Handledarkollegiets roll vad gäller kvalitetssäkring är framförallt relaterad till handledningen av doktorander. Däremot framgår inte helt tydligt handledarkollegiets ansvar för kursgivning och seminarieverksamhet i underlagen. Vidare är samarbetet mellan olika fakulteter för doktorander med dubbelanknytning, till exempel med en förankring i ett ämne och i pedagogiskt arbete något bristfälligt beskrivet i ansökan. Intervjuerna med ansvarig fakultetsledning gav emellertid en trovärdig bild av att nödvändiga beslutsstrukturer och infrastruktur för kvalitetsarbetet kommer att etableras och ett utvecklingsarbete påbörjas.

Lärosätet ger sammantaget en trovärdig beskrivning av de resursmässiga förutsättningarna för att kunna ge den planerade forskarutbildningen.

Sammanvägd bedömning av bedömningsområdet förutsättningar

Omdöme: Tillfredsställande

Motivering: Lärosätets ansökan om att få rätten att utfärda examen på forskarnivå inom området pedagogiskt arbete uppfyller kriterierna och de förutsättningar som anges av gällande styrdokument. Området för examenstillstånd är liksom forskarutbildningsämnet pedagogiskt arbete flervetenskapligt och det möjliggör flera olika forskningsperspektiv på pedagogiska institutionella praktiker, det vill säga

statligt reglerade utbildningsformer från förskola till högre utbildning. Området är nära knutet till lärarutbildningen och till pedagogiskt yrkesverksammas praktik.

Pågående forskning vid lärosätet inom området har en tillräcklig omfattning för att kunna fungera som forskarutbildningens kunskapsbas och rymmer inslag av den nationella och till viss del internationella forskningsfronten. De ingående forskningsmiljöerna har tillräckligt många forskare och handledare för att tillförsäkra en utbildning av hög kvalitet. I ansökan anges också att ytterligare rekryteringar av professorer till ämnesområdet pågår. Forskningen inom miljöerna har således en bredd och omfattning som sammantaget kan ge goda förutsättningar för att bilda en forskarutbildningsmiljö av hög kvalitet.

De ekonomiska redogörelserna i ansökan indikerar en medvetenhet kring de ekonomiska förutsättningarna de närmaste fem åren. Likaså framstår den infrastruktur som kommer att stå till forskarutbildningens förfogande som rimlig och genomtänkt. Sammantaget finner bedömargruppen att förutsättningarna för examenstillstånd är tillfredsställande.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat
Styrdokument (Allmän och individuell studieplan)

Omdöme: Tillfredsställande

Motivering: *Det finns en allmän studieplan för hela utbildningen. Mall för individuell studieplan finns.*

Lärosätet bifogar i ansökan en allmän studieplan för den planerade forskarutbildningen i pedagogiskt arbete samt ett formulär för individuell studieplan. Den allmänna studieplanen innefattar för doktorsexamen 240 högskolepoäng, varav 165 högskolepoäng för avhandling, 52,5 högskolepoäng för obligatoriska kurser och 22,5 högskolepoäng för valbara kurser. För licentiatexamen omfattar den 120 högskolepoäng, varav 35 högskolepoäng obligatoriska kurser och 15 högskolepoäng valbara kurser. Bedömargruppen betraktar det som en rimlig fördelning av utbildningen och de obligatoriska kurserna innehåller tillräcklig förankring i ämnet pedagogiskt arbete. För doktorsexamen kan kurs A1 (7,5 högskolepoäng), kurs A2 (15 högskolepoäng) samt kurs B2 (7,5 högskolepoäng) betraktas som innehållande det centrala inom ämnet pedagogiskt arbete, medan kurserna B1 och B3 (7,5 högskolepoäng vardera) motsvarar det ämnesfördjupande för innehållet de olika inriktningarna. Sålunda är för doktorsexamen 30 högskolepoäng inriktade mot kärnan i pedagogiskt arbete, varav 22,5 högskolepoäng består av obligatoriska kurser och 7,5 högskolepoäng av valbar fördjupning inom ämnet relaterad till vald metod.

I den allmänna studieplanen finns en kort ämnesbeskrivning, nationella och lokala mål för utbildningen, behörighets- och förkunskapskrav, urvalskriterier, finansiering, utbildningens mål och utformning, regler för individuell studieplan, examination samt slutligen övriga anvisningar som till exempel lokala bestämmelser för utbildning på forskarnivå.

Lärosätet beskriver även i ansökan hur arbetet med den individuella studieplanen är tänkt att fungera i den planerade utbildningen. Den digitala individuella studieplanen är omfattande och följs upp och uppdateras årligen i samtal mellan handledare och licentiand eller doktorand. Denna innefattar uppföljning av tidplanen för kurser, seminarier och konferenspresentationer, doktorandens vetenskapliga utveckling, planering för mittseminarium och disputation samt intyg. Dock saknar den individuella studieplanen dokumentationsutrymme för exempelvis karriärplanering.

Datum
2019-12-03Reg.nr
42-00179-19

Både den allmänna och den individuella studieplanen följer i stort de krav som bör ställas, men bedömargruppen föreslår att den vetenskapliga progressionen i kurser och examinationer säkerställs genom ett tydliggörande av hur de nationella och lokala målen för utbildningen ska examineras i forskarutbildningens olika moment. Även examinationsformer vid samläsning mellan studenter på avancerad nivå och forskarstudierande bör utformas på ett sätt som säkerställer progression och uppfyllande av mål.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat**Säkring av examensmålen****Omdöme:** Tillfredsställande**Motivering:** *Genom utbildningens utformning, genomförande och examination säkerställs att doktoranderna uppnått målen i examensordningen när examen utfärdas.*

Lärosätet redogör förhållandevis utförligt för det kvalitetssäkringssystem som den planerade forskarutbildningen kommer att omfattas av. Vid lärosätet bedrivs ett formellt, systematiskt kvalitetsarbete som primärt leds av fakultetsnämnden och där studierektorn har ett övergripande operativt ansvar för forskarutbildningens innehåll och genomförande. Fakultetsnämnden har ett mycket bredare ansvarsområde än själva forskarutbildningen, vilket gör att det mestadels torde bli studierektorn och det mindre forskarutbildningskansliet som hanterar såväl kvalitetssäkringen som det operativa arbetet. Vid intervjuerna framkom dock en medvetenhet om behovet av att stärka den vetenskapliga kompetensen på styρνivå och den nedre gränsen för antalet forskare i fakultetsnämnden har under senare tid höjts. Diskussioner har även påbörjats kring att utveckla någon form av beredande organ vid erhållna forskarutbildningsrättigheter. Bedömargruppen vill också framhålla behovet av att ytterligare organ för beredning av forskarutbildningsfrågor inrättas, för att säkerställa en effektiv och rättssäker hantering av det operativa arbetet. Exempelvis kan ett ämneskollegialt forum vara betydelsefullt för att säkerställa en ämnesbaserad, innehållslig kunskapsutveckling hos doktoranden.

Den allmänna studieplanen är allmänt hållen och ger övergripande information om den planerade forskarutbildningens upplägg. I den anges inte specifikt hur de nationella och lokala målen för utbildningen kommer att examineras i forskarutbildningens olika moment som till exempel obligatoriska och valbara kurser, seminarier, konferensdeltagande eller i avhandlingen. Redogörelsen för kursernas upplägg i ansökan ger vid handen att dessa väl överensstämmer med forskarutbildningsämnet samt rör sig innehållsmässigt mellan ämnesspecifikt innehåll, vetenskapsteori och praktisk forskningskommunikation. Förutom tidigare nämnda tydliggörande av hur de nationella och lokala målen för utbildningen ska examineras i forskarutbildningens olika moment, föreslår bedömargruppen att även examinationsformer vid samläsning mellan studenter på avancerad nivå och forskarstudierande utformas på ett sätt som säkerställer progression och uppfyllande av mål.

I den allmänna studieplanen beskrivs hur kraven för doktorsexamen innefattar tre obligatoriska seminariebehandlings- planerings-, halvtids- och slutseminarium. Motsvarande för licentiatexamen är två seminarier av det slaget. Dessa är viktiga hållpunkter för kvalitetssäkring av doktorandernas arbete och vetenskapliga progression och utfallet av dessa dokumenteras noggrant i den individuella studieplanen, liksom även hanteringen av avhandlingstext inför disputation. Däremot förefaller att

döma av ansökan inte någon slutläsning inför disputation planeras, annat än om omfattande omarbetningar krävs efter slutseminariet. Det framstår i stället som att ett stort ansvar läggs på betygsnämndens ledamöter. Vid intervjuerna framkom emellertid att detta inte har varit avsikten. Bedömaregruppen rekommenderar en översyn över den avslutande behandlingen av avhandlingstexten, så att någon form av slutläsning och granskning av manus sker innan beslut om disputation eller licentiatseminarium.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat**Jämställdhet****Omdöme:** Tillfredsställande**Motivering:** *Ett jämställdhetsperspektiv kommer att beaktas i utbildningens innehåll och utformning.*

I ansökan behandlar lärosätet olika aspekter av jämställdhetsfrågor och arbetet beskrivs på ett sätt som visar på en medvetenhet såväl vad gäller ämnesfokus som formen för undervisningen. Exempelvis anges att lärosätets högskolepedagogiska grundkurs specifikt behandlar genus och jämställdhetsaspekter. Även vad gäller fördelning av forskningsresurser och karriärmöjligheter beskrivs hur genus- och jämställdhetsperspektiv beaktas. I måldokumentet *Jämställdhetsintegrering på Högskolan Kristianstad 2017-2019* uttrycks en ambition att se över utbildningarnas innehåll, upplägg och form för att påverka synen på och de dominerande föreställningarna om utbildningarna. I ansökan uppges att kvinnor utgör en övervägande majoritet såväl bland studenter som bland lärare. Lärosätet förklarar denna skeva könsfördelning med att det föreligger könsstereotypa yrkesval till lärosätets största utbildningsprogram. Samtliga nuvarande doktorander som är finansierade av lärosätet liksom samtliga som antagits till forskarskolor i samarbete med andra lärosäten är kvinnor. Detta föranleder vissa frågor kring i vilken utsträckning arbetet med jämställdhetsintegrering har resulterat i proaktiva strategier på olika nivåer. Det framgår inte desto mindre av ansökan att det vid lärosätet finns en insikt om att ett jämställdhetsperspektiv måste beaktas i all utbildningsverksamhet. Dessutom finns det planer på att medvetet arbeta för att bryta de könsstereotypa yrkesvalen och därmed de skeva rekryteringsmönster som kännetecknar de utbildningar lärosätet erbjuder.

Arbetet med jämställdhet i utbildningen synliggörs inte genomgående i de beskrivningar av forskarutbildningskurser som ingår i underlaget. I innehållsbeskrivningen gällande kursen *Lärande, undervisning och profession* (7,5 högskolepoäng) inom *Ämnesfördjupning II* är "olika dimensioner i utförandet av pedagogiskt arbete, med särskilt fokus på undervisning och lärande, bedömning samt betydelsen av samhällsliga faktorer som klass, kön och etnicitet" konkret framskrivet. Bedömaregruppen rekommenderar lärosätet att utvidga arbetet med kursplaneutveckling för den planerade forskarutbildningen till att på ett liknande sätt beakta jämställdhetsfrågor i högre grad.

Sammanvägd bedömning av bedömningsområdet utformning, genomförande och resultat**Omdöme:** Tillfredsställande**Motivering:** Lärosätet har utvecklat en allmän studieplan för den planerade forskarutbildningen i pedagogiskt arbete samt ett formulär för individuell studieplan. Bedömaregruppen finner att den allmänna studieplanen har en rimlig avvägning vad gäller fördelningen av obligatoriska och valbara kurser samt mellan gemensamma moment och valbar inriktning. Ansökan innehåller också en redogörelse för ett kvalitetssäkringssystem som kan tillförsäkra ett genomförande av hög kvalitet, där

fakultetsnämnd och studierektor har ett övergripande ansvar för forskarutbildningens innehåll och genomförande. I ansökan behandlas också olika aspekter av jämställdhetsfrågor på ett ändamålsenligt sätt. Sammantaget finner bedömargruppen att den planerade utbildningens utformning och tänkta genomförande är tillfredsställande.

Bedömningsområde: Arbetsliv och samverkan

Omdöme: Tillfredsställande

Motivering: *Utbildningen är utformad och genomförs på sådant sätt att den är användbar och utvecklar doktorandens beredskap att möta förändringar i arbetslivet, både inom och utanför akademien.*

Den planerade utbildningen har en nära anknytning till arbetslivet. Enligt lärosätet kommer utlysningarna till forskarutbildningen i pedagogiskt arbete att utgå från att de sökande har en lärarexamen och att den praktisknära forskningens villkor kommer att genomsyra forskarutbildningen. Den planerade utbildningen avser även att förbereda doktoranden för att i ett kommande arbetsliv bedriva forskning och utveckling i samverkan med olika verksamheter såsom akademi, skola och annan offentlig eller privat verksamhet. I ansökan pekas på möjliga kommande anställningar som forskare och lärare vid högskolor eller universitet, liksom på olika karriärtjänster med mera kopplade till skolan. Således förefaller det finnas en välstrukturerad plan, vilken bekräftades vid intervjuerna, för hur lärosätet avser förbereda doktoranderna för ett kommande föränderligt arbetsliv. Förberedelserna struktureras i fem delar, där den första delen inriktas mot kulturell inskolning såväl inom som utom akademien.

Andra delen utgörs av en väl utbyggd mentorsfunktion. Initialt är mentorn en längre kommen doktorand, men mot slutet av utbildningen kompletteras denna med ytterligare en mentor och då inom samma tilltänkta yrkesfält som doktorandens. I regelbundna träffar möts både doktorander, mentorer och disputerade. Hur lärosätet systematiskt tar vara på disputerades och andra alumners erfarenheter från arbetslivet synliggörs dock inte.

En tredje del är karriärplanering som tar form i mötet mellan doktorand och handledare. Mötet fokuserar framtida mål samt synen på kommande arbetsliv och tar avstamp i *Underlag för diskussion mellan handledare och doktorand*, vilket är en bilaga till den individuella studieplanen. Som tidigare nämnts saknas särskilt dokumentationsutrymme för detta i den individuella studieplanen.

En fjärde del fokuserar institutionstjänstgöringen, som mest 20 procent av heltid, till vilken kan kopplas kurser i högskolepedagogik. Forskarstudierna kan även kombineras med annat arbete. Doktorandens eget behov av utbildning och meritering är vägledande här. Detta poängteras även i samband med möjligheten till delad anställning. Delad anställning gäller i första hand rekryterade doktorander med anställning inom förskole- och skolverksamheter, såväl offentlig som privat. En sådan forskarutbildning är i första hand riktad mot licentiatexamen, där 50 procent utgör studier och 50 procent fortsatt anställning, följaktligen en utbildningstid på fyra år. Bedömargruppen anser att anställningskonstruktionen kan komma att uppvisa utmaningar, vilka lärosätet dock visat beredskap för vid intervjuerna.

I både ansökan och intervjuerna lyfts en obligatorisk utbildning i forskningskommunikation omfattande 7,5 högskolepoäng fram. Bedömargruppen anser att ett sådant inslag ligger väl i linje med

inriktningen på den planerade forskarutbildningen och kan stärka en arbetslivsanknytning.

Lärosätet presenterar en hög ambitionsnivå i samverkansarbetet. I *Samverkansstrategi 2015–2020* poängteras ett fokus på samverkan med företag, offentliga verksamheter och civilsamhället samt lärosätets avsikt att bli ledande inom några av landets mest efterfrågade akademiska utbildningar, anpassade för framtidens arbetsliv. Samverkan skapas även genom den nystartade forskningsplattformen inom pedagogiskt arbete, *Lärande i samverkan* (FPLiS). Här möts lärosätet och det omgivande samhällets skollagsstyrda verksamheter. Hur lärosätet systematiskt tar tillvara samverkanspartners erfarenheter och insikter tydliggörs däremot inte.

Sammantaget visar lärosätet på ett övertygande sätt hur forskarutbildningen förbereder för att möta förändringar i arbetslivet.

Bedömningsområde: Doktorandperspektiv

Omdöme: Tillfredsställande

Motivering: *Utbildningen verkar för att doktoranderna ska ta en aktiv del i arbetet med att utveckla utbildning och läroprocesser.*

Vid en sammantagen bedömning av samtliga underlag anser bedömargruppen att doktorandperspektivet är tillfredsställande. Gällande doktorandernas möjlighet att påverka genom formella strukturer lyfter lärosätet i sin ansökan fram att doktoranderna, det vill säga nuvarande doktorander verksamma vid det egna lärosätet men antagna vid andra lärosäten, har varit delaktiga i arbetet med att utveckla såväl den allmänna och den individuella studieplanen som de kurser vilka ska ingå i utbildningen. Detta är också något som bekräftades vid intervjuerna. Vidare lyfter lärosätet i sin ansökan fram att ambitionen är att doktorandernas röster och erfarenheter ska ligga till grund även för den fortsatta planeringen, uppläggningsen och utvärderingen av utbildningen. Såväl i sin ansökan som vid intervjuerna informeras om att lärosätet har en tradition av att involvera doktorandernas doktorandkollegium i exempelvis utformningen av strategiska styrdokument och andra underlag. Det finns också en genomtänkt organisering av ansvaret gällande doktorandernas fysiska och psykosociala arbetsmiljö. Det är respektive avdelningschef som har det främsta ansvaret för doktorandernas arbetsmiljö, även om det formella ansvaret ligger på dekanen genom delegation från rektor.

Beträffande doktorandernas möjlighet att påverka utbildningens innehållsliga och sociala organisering, så lyfts doktorandkollegiet både i ansökan och vid intervjuerna fram som en viktig komponent. Doktorandkollegiet beskrivs som en mötesplats där doktorander oavsett hemvist inom fakulteten kan träffas och ventilera synpunkter relaterade till såväl forskarutbildningens organisering som vetenskapliga frågor och inte minst det sociala livet som doktorand. Doktorandkollegiet kan på detta sätt främja doktoranders delaktighet.

Innan intervjuerna ägde rum fanns emellertid vissa oklarheter gällande frågor relaterade till doktorandernas förutsättningar för en gemensam tillhörighet och gemensamma miljöer. Ansökan ger exempelvis inte någon tydlig redogörelse för relationen mellan forskningsplattformen, de två ämnesinriktningarna *Kommunikation och lärarprofessionalitet* samt *Ämnesdidaktik* och forskningsmiljöerna. Det är också i ansökan oklart hur aktiva alla doktoranderna i realiteten kommer att vara vid lärosätet, med tanke på olika anställningsförhållanden som gäller till exempel för

samverkansdoktorander. Intervjuerna gav däremot tydligt vid handen att forskningsmiljöerna utgör doktorandernas primära hemvist och att det finns en god sammanhållning och delaktighet bland doktoranderna i allmänhet. Vid intervjuerna tydliggjordes också att delaktigheten i forskningsmiljöerna är organiserad på så sätt att varje doktorand har sin hemvist i en specifik miljö, men också att denna senare kan kompletteras med exempelvis delaktighet i en annan miljös seminarieverksamhet om behov finns.

Den sammantagna bedömningen är att doktorander torde komma att få goda möjligheter att aktivt påverka utbildningens genomförande och lärprocesser. Doktorandperspektivet bedöms således vara tillfredsställande.

Samlat omdöme: Tillfredsställande

Motivering: Bedömargruppen finner att samtliga bedömningsområden för att få utfärda examen på forskarnivå är uppfyllda.

Bedömargruppens slutsats är att lärosätet har goda förutsättningar att ge utbildning på forskarnivå inom pedagogiskt arbete då samtliga bedömningsområden bedöms vara tillfredsställande. Det är bedömargruppens uppfattning att förutsättningarna vad gäller område, personal, forskarutbildningsmiljö och resurser beskrivs på ett tillfredsställande sätt. Vidare är utbildningens utformning, genomförande och resultat tillfredsställande utifrån de beskrivningar som ges i allmän och individuell studieplan. Likaså förefaller kvalitetssäkring av examensmålen och arbetet med jämställdhet ske på ett tillfredsställande sätt. Även förberedelser inför arbetslivet och samverkan med de pedagogiska professionerna liksom doktorandperspektivet ges en övertygande beskrivning. Bedömargruppen anser samtidigt att forskarutbildningsämnet ytterligare behöver innehållsligt definieras och avgränsas gentemot lärosätets utbildningar på ett genomtänkt sätt, liksom att dess rikstäckande och forskningsmässiga tillskott bör tydliggöras.

Högskolan Kristianstad
291 88 Kristianstad
044 250 30 00
www.hkr.se

Svar på delning av preliminärt yttrande angående
*Prövning av Högskolan Kristianstads ansökan att
tillstånd att utfärda doktorsexamen inom området
pedagogiskt arbete* Reg nr 42-00179-19.

Högskolan Kristianstad har tagit del av det preliminära
yttrandet avseende ansökan om att utfärda doktorsexamen
inom området pedagogiskt arbete. Vi finner inga sakfel i
texten och noterar tacksamt de konstruktiva förslag på
förbättringsområden som granskningsgruppen har lyft fram.

Kristianstad 2019-11-12

Med vänlig hälsning

Anna-Karin Edberg, professor
Vice rektor för forskning och samverkan
Högskolan Kristianstad

e-post: anna-karin.edberg@hkr.se